

Кількість успішних учнів у вересні 1996-97 уч. року збільшилася з 69,0% так 90,8%, у травні 1999-2001 уч. року - на 21,8%.

При аналізі комплексної динаміки розвитку основних рухових здібностей у порівнянні з динамікою успішності учнів відзначаємо, що при поліпшенні рівня фізичного підготування учнів відповідно поліпшується успішність - з вересня 1996-97 уч. року по вересень 1999-2001 навчального року з 63,5% до 83,7% - на 20,2%.

"Заліково-бальна система в оцінці контрольних вправ і державних тестів учнів ЗОШ" застосовується також у секційній оздоровчій і спортивній роботі зі школярами-спортсменами.

Література

1. Закон України "Про фізичну культуру і спорт". Пост. Верх. Рад. України 24.12.93р.
2. Положення про державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України. Кабінет Міністрів України від 15.01.1996р.
3. Бакатов В.Ю. Валеологическое образование, физическое воспитание и оздоровительная тренировка в образовательном учреждении (школе, гимназии, лицее, университете). В кн.: Материалы международной научной методической конференции "Проектирование инновационных процессов в социокультурной и образовательной сферах". Министерство общего и профессионального образования Российской Федерации. Сочинский государственный университет туризма и курортного дела. Сочи. 28-30 мая 1998г. Сочи, 1998. с.314-317.

TEST-MARK OF SYSTEM IN CONTROL EXERCISES AND GOVERNMENT TESTS OF THE PUPILS AT THE GENERAL EDUCATION SCHOOL

Vitalik BAKATOV

Mikolaiv State University

The article deals with planing system creative of the development of movement abilities and determination initial and attain level of physical training of pupils at the secondary school on control exercise's program of physical education (Kiev, 1998) and government test's of Ukrainian (Kiev,1996) work up and approbation "Test-mark system in control exercise's and government test's pupil's general education school.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ РУХОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тетяна СЕЛЕЗНЬОВА

Херсонський державний університет

Проблема контролю здібностей людини в різних аспектах досліджувалася багатьма вченими, педагогами, фізіологами, психологами, фахівцями в галузі фізичного виховання та спорту [1, 2, 5, 7].

Відомий психолог Б. М. Теплов [7] розглядає здібності як психологічні властивості і виділяє три їх ознаки, що покладені в основу визначення, яке найчастіше використовується фахівцями:

здібності як індивідуально-психологічні особливості, що відрізняють одну людину від іншої;

здібностями називають не будь-які особливості, що мають відношення до успішності виконання діяльності чи декількох діяльностей;

здібності не зводяться до знань, умінь і навичок, які вже вироблені в людині, хоча й обумовлюють легкість і швидкість її набуття.

На думку професора Л. П. Сергієнко [5], під здібностями слід розуміти генетично обумовлений рівень розвитку людини, який визначає його досягнення в певній діяльності.

Професор В. І. Лях [2] руховим здібностям дає таке визначення: рухові здібності – це індивідуальні особливості, які визначають рівень рухових можливостей людини. У визначенні, очевидно, розкрито не повністю весь зміст терміну “здібність”. Як вважає Л. П. Сергієнко [5], доцільно було б визначити термін таким чином: рухові здібності – це індивідуальні, генетично обумовлені в розвитку, якісні властивості моторики, які визначають успіх у трудовій, фізкультурній і спортивній діяльності людини.

Для визначення розвитку рухових здібностей використовують метод педагогічної діагностики – тестування.

Тестування рухових здібностей людини почалося з 50-х років XIX століття в Сполучених Штатах Америки. Цьому сприяло введення обов'язкового фізичного виховання в американських університетах. Наукове обґрунтування теорія тестування у фізичному вихованні і спорті одержала лише в середині 20-х років XX сторіччя у роботах Ф. Роджерса (1925) і Д. Брайса (1954). Перші дослідження з тестування у фізичному вихованні були пов'язані з уявленням про існування загальної рухової здібності людини. Подібну думку висловлював К. Маклой. Подальші експериментальні роботи привели до переконання, що існує дуже складна, багатофакторна структура рухових здібностей людини. В роботах К. Мекоти (1973) і І. Благуща (1982) описано історію зародження і розвитку теорії тестів у фізичному вихованні. Вагомий внесок у розробку теорії тестів надалі зробили М. А. Годик (1980), В. М. Заціорський (1979); колектив авторів: В. Л. Карпман, З. Б. Білоцерковський, А. Гудков (1988), які узагальнили дослідження з тестування у спортивній медицині; Ю. Круцевич (1985) і В. В. Іванов (1987) показали можливість використання естового контролю в різних сферах фізкультурно-спортивної діяльності. За останній період теорія тестів набула подальшого розвитку в дослідженнях В. М. Платонова, І. М. Булатової (1995), Т. Ю. Круцевич (1999) і Л. П. Сергієнко (2001).

Контроль рухової підготовки людини є одним із складових керування процесом фізичного виховання (Т.Ю. Круцевич, 1999; В.И. Лях, 1998; S. Pilicz, 1997), а тестовий контроль рухових здібностей дає можливість орієнтувати дітей у виборі спортивної спеціалізації на початковому етапі спортивного відбору (В.М. Платонов, 1997, К.П. Шаховський, 1997). У зв'язку з цим, останнім часом в теорії і практиці фізичного виховання значна увага приділяється удосконаленню технології тестування рухових здібностей різних верств населення (Л.П. Сергієнко, 2001).

Отже, на сьогодні основним методом діагностики рухових здібностей школярів є спеціально підібрані рухові (моторні) тести. Тест – це завдання стандартної форми, яке є змогу виміряти рівень розвитку певної якості (або властивості) людини [5].

Аналіз літератури свідчить [1, 2, 5], що уніфікованої методики тестування рухових здібностей школярів не існує. Тому вчителю фізичної культури або тренеру дитячої юнацької спортивної школи доводиться самому оцінювати інформативність тестів та добирати їх. Перед ними часто виникає питання: для визначення певної особливості моторики школяра слід використати один тест (очевидним є виграш часу) чи комплекс (батарею) тестів?

На думку фахівців (Лях, 1998; Сергієнко, 2001 та ін.) відповідь проста: один тест навіть для розв'язання локального завдання, не в змозі дати хоча б у незначною мірою об'єктивні дані. Практично всі рухові здібності (координаційні, силові, швидкісні, витривалість, гнучкість) є комплексними (тобто складаються із певних складових видів). Наприклад, не існує взагалі швидкісних здібностей, а розрізняють елементарні форми прояву швидкості (частоту рухів, рухову реакцію, швидкість одиночного руху) та швидкість у цілісних рухових актах. Тому, щоб отримати точну оцінку рівня розвитку швидкості, слід використати кілька специфічних тестів. До того ж прояв деяких видів швидкості лімітується силовими можливостями людини. У таких випадках до комплексу тестів включають також тести на м'язову силу.

При виборі тесту необхідно врахувати і те, що результат тестування не повинен залежати від "тренуваності на тест" (Ашмарин, 1985)[1]. Подібне звикання до тесту може відбутися при частому його використанні, коли результативність тесту поліпшується за рахунок удосконалення окремих рухів, із яких складається тест. Тому тест слід використовувати тільки як засіб контролю і не застосовувати як звичайну фізичну вправу. Наприклад, у програмах із фізичної культури для учнів I – XI класів загальноосвітніх шкіл України човниковий біг 4?9 м є засобом контролю координаційних здібностей [3, 6] і використовується як фізична вправа на уроках. Найкраще, якщо тест складається із доступних вправ, але раніше незнайомих або малознайомих учням. Проте не для всіх тестів можна зберегти даний принцип. Урівнювання міри "тренуваності" можна досягти двома шляхами:

- перед виконанням тесту досліджуваним дають кілька попередніх спроб, що не входять до заліку;

- пропонують виконати тест два-три рази, і за оцінку беруть середню арифметичну величину або медіану (при виконанні тесту три рази відкидають кращу і гіршу спробу, залишаючи для оцінки результат середньої спробу).

Також при доборі тестів слід врахувати наявність спортивного інвентаря та обладнання, нормативів, котрі можна використати при оцінюванні рухових здібностей школярів.

Виходячи з аналізу літературних та науково-методичних джерел, доцільним, на наш погляд, є розробка батареї тестів, які б не тільки давали об'єктивну оцінку розвитку всіх складових рухових здібностей школярів, але й були простими у виконанні, доступними, більш надійними та інформативними, не вимагали складного обладнання, складалися з урахуванням віку і статі.

Об'єкт нашого дослідження – розробка нових оціночних тестів для визначення розвитку координаційних, силових та швидкісних здібностей школярів.

Предмет дослідження – розробка системи контролю рухових здібностей дитячого шкільного віку.

Робоча гіпотеза – передбачається, що впровадження запропонованої батареї тестів для визначення рівня розвитку рухових здібностей у процес фізичного виховання дитячого шкільного віку: удосконалив процес контролю рухових здібностей школярів, зробить більш інформативною оцінку рухових здібностей учнів, сприятиме підвищенню зацікавлення учнівської молоді фізичними вправами та зробить більш гнучкою систему керування процесом фізичного виховання дітей та молоді.

Завдання дослідження:

Розробити тести та визначити оціночні нормативи координаційних, швидкісних та силових здібностей учнів.

Розробити батарею тестів для визначення комплексної оцінки швидкісних здібностей учнів.

Наукова новизна полягає:

у розробці нових тестових методик оцінки рухових здібностей дітей шкільного віку в процесі фізичного виховання;

у визначенні оціночних нормативів за запропонованими тестами.

Констатуючий експеримент за участю дітей шкільного віку для визначення розвитку рухових здібностей триває. Нами вже розроблено контрольні тести для оцінювання координаційних здібностей дітей 10-15 років та визначено нормативи за запропонованими тестами [4].

Отже, підсумовуючи вищесказане, ми дійшли висновку, що сучасні вимоги фізкультурної практики є стимулом для майбутнього розвитку теорії тестів, узагальнення великого і багато в чому розрізненого матеріалу з методики застосування і оцінки найпростіших результатів, що використовуються для контролю розвитку рухових здібностей дітей шкільного віку.

Література

1. Ашмарин Б.А. *О тестах и тестировании // Физ. культура в школе.*- 1985а, - № 3. – С. 60–62.
2. Лях В.И. *Двигательные способности школьников: основы теории и методики развития.*- М.: Терра-Спорт, 2000.- 192 с.
3. *Програми для загальноосвітніх навчальних закладів.*// *Фізична культура 1-11 класи* – К.: Перун, 1998.
4. Селезньова Т.В. *Визначення рівня розвитку координаційних здібностей дітей підліткового віку за допомогою нестандартних тестів. Молода спортивна наука України: Збірник наукових статей в галузі фізичної культури та спорту.*- Львів: ЛДДФК, 2002.- Випуск 6. -Том 1.-384 с.
5. Сергієнко Л.П. *Комплексне тестування рухових здібностей людини: Навчальний посібник.*- Миколаїв: УДМТУ, 2001.- 360 с.
6. Сергієнко Л.П., Фальков О.П., Овчарек О.М. *Комплексна програма з фізичної культури для учнів загальноосвітніх шкіл південного регіону України.-Херсон: "Наддніпряньська правда".-1997.-116с.*
7. Теплов Б.М. *Способности и одаренность // Психология индивидуальных различий / Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова.*- М.: ЧеРо, 2000.- 776 с.

THE TEST CONTROL OF MOTOR ABILITIES OF SCHOOL CHILDREN

Tetyana SELEZNEVA

Kherson State University

This article is about the creation of new nonstandard test, which helps to evaluate the level of motor abilities of school children in school's system of the training.
